

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. IV. Solvuntur Objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

te volentium demonstrare DEUM: certè est excludens aseitatem, adeoque Deitatem. Et in hoc sensu Atheus semper negat carentiam omnis imperfectionis, seu exclusivam etiam productionis, esse possibilem.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

38. **O**b. 1. Nullum bonum est Chimæra: sed ens perfectissimum est bonum: ergo non est Chimæra: ma- est clara: bonum enim est proprietas entis: Chimæra autem non est ens. mi. est evidens; quia bonum, & perfectum identificantur. consequentia est in forma. Jam sic. Si ens perfectissimum non est Chimæra, est possibile: si est possibile, actu existit: ergo prob. mi. Si non existeret, non esset ens perfectissimum; quia careret existentia, quæ est evidenter perfectio: ergo. Argumentum istud proponitur quoque sub his aliis terminis: Carentia omnis imperfectionis non est Chimæra: ergo possibilis: ergo existens. vel obscurius à Perezio: Nullum bonum est pervenisse aliquid ad hoc, ut sit Chimæra: sed ens perfectissimum est bonum: ergo non est pervenisse ad hoc, ut sit Chimæra: ergo est possibile, adeoque existens.

39. Hac ratione videtur in primis probari, DEUM esse quoad nos per se, sive ex terminis notum. 2. Retorquetur argumentum sic: Numerus finitus perfectissimus, seu maximus est bonum: ergo non est Chimæra. Tres Personæ perfectissima in natura identificantur sunt bonum: ergo evidenter possibles. Item creatura perfectissima est bonum: ergo possibilis. In forma responderi potest primo dist. min. Ens perfectissimum est bonum; si verè detur, & exercitè à parte rei. conc. mi. si tantum detur signatè in intellectu præscindente. neg. mi. & conseq. Responsio hæc, cuius major declaratio peti potest ex n. 36. notando 9. & 10. bona est, & ad mentem Angelici 1. p. q. 2. a. 1. ad 2. ubi sic ait: *Dato etiam, quod quilibet intelligat, hoc nomine DEUS significari hoc, quod dicitur, scilicet illud, quo majus cogitari non potest, non tamen propter hoc sequitur, quod intelligat id, quod significatur per nomen, esse in rerum natura; sed in apprehensione intellectus tantum. Nec potest argui, quod sit in re, nisi daretur, quod sit in re aliquid, quo majus cogitari non potest, quod non est datum à ponentiibus DEUM non esse.*

40. Resp. 2. juxta mentem Athei neg. mi. cum enim ens perfectissimum juxta Athem sit Chimæra, non est bonum: vel est bonum & simul non bonum, hoc est Chimæricum & nullum bonum. ad prob. dist. illatum. Bonum verum & perfectum verum identificantur. conc. illatum. Bonum Chimæricum & perfectum verum, vel vicissim bonum verum & perfectum Chimæricum identificantur. neg. illatum. Debet igitur aliunde demonstrari,

quod ens perfectissimum habeat veram perfectionem, aut veram bonitatem, & non tantum Chimæricam. Nec dicas reflexè: Ens verè perfectissimum, vel carentia vera omnis imperfectionis est bonum, & non Chimæra; nam eodem modo dicam: Numerus finitus verè maximus, & perfectissimus: Creatura verè perfectissima &c.

41. Ratio est, quia, nisi aliunde probetur, dari ens verè perfectissimum, Atheus semper respondere potest, hoc ipsum esse Chimæram; sicut si dices: *Imperfectione verè perfectissima: sicut enim hic terminus est complexus ex duobus contradictoriis, scilicet ex imperfectione, & perfectissimo: ita etiam terminus: Ens verè perfectissimum: est terminus eodem modo complexus; nam juxta Athem ens jam significat dependentiam ab alio, quæ juxta omnes, saltem non Atheos, est imperfectione. Et quamvis hoc re ipsa sit falsum, non tamen est ex terminis notum; sed debet demonstrari, quod non sit dicendo tantum: Ens verè perfectissimum. Nec etiam dicas: Ens in suo conceptu non involvere ullam dependentiam, vel imperfectionem; quamvis enim hoc admittatur in scholis, ubi admittitur DEUS, tamen ex se evidens non est, præsertim si loquamur de ente exercitè & in statu physico tali, debetque Atheo probari; aliæ semper dicet, ens excludere aseitatem. Simile responsum datur ad alios terminos: scilicet negatur, carentiam omnis imperfectionis esse verum bonum, vel non esse Chimæram.*

42. Dices cum quibusdam contra retoraciones, implicantiam numeri finiti maximi & creaturæ perfectissimæ aliunde probari; non verò implicantiam entis perfectissimi. at urgeo ex notando septimo n. 35. Sic adversarii ad summum probabiliter ostendunt DEUM, non autem demonstrant: imò cùm contra mysterium SS. Trinitatis afferri non possit implicantia verè talis, etiam hoc demonstratum foret; posset enim eodem modo dici: Carentia trina omnis imperfectionis: Ens trinum perfectissimum. Si dicas, in his occurrere saltem contradictiones apparerent tales respectu intellectus humani: respondeo, etiam in intellectu Athei dari contradictiones apparerent tales in ente perfectissimo, cùm jungatur ens, hoc est juxta ipsum, dependentia, & perfectissimum, hoc est ad mentem argumentantium, aseitas. Deinde non statim capit, quomodo omnes perfectiones, DEO attributæ, sint impossibilis, e.g. quomodo sicut libertas simul & immutabilitas, quæ tamen debet supponi in ente omnimodè perfectissimo: non ita se res habet in demonstratione à posteriori; quia ibi aliunde demonstratur ens à se, & ex hoc prædicato dein alia deducuntur.

43. Dices 2. Si terminus *Ens perfectissimum* est complexus, & involvit duo contradictoria; separemus per intellectum ista contradictoria, hoc est, imperfectionem à perfectione, & dif- curra-

curramus de hæc sola, tunc procedet demonstratio. Resp. neg. quod hæc separatio possit fieri ex n. 34. notando 5, hæc enim separatio non esset pura negatio imperfectionum positivarum, sed accumulatio omnium perfectionum, ut scilicet excludatur omnis imperfection etiam negativa, quas perfectiones Atheus negat esse compossibilis. Dein non posset falso separari prædicatum existentis, ut patet: & tamen hoc prædicatum ex mente Athei jam involvit dependentiam, donec oppositum aliunde ei demonstretur. Responderi potest secundò: dato etiam, quod hæc separatio possit fieri, fieri deberet tantum per præcisionem formalem: ex quo non sequitur, quod in statu exercito ens perfectissimum non involvet contradictionia, ut colligi potest ex n. 36. notando 9. & 10. Hæc responsio bona est, prior pars expeditior. Si urgeas: quælibet Chimæra componitur ex partibus, quarum quælibet seorsim est possibilis: ergo etiam ista, quæ est composita ex perfectionibus & imperfectionibus: ergo tam perfectiones, quæ imperfectiones seorsim sunt possibilis: ergo etiam solus cumulus perfectionum est possibilis, adeoque DEUS. Resp. neg. ant. quod falso est in omnibus Chimæris compositis ex uno membro necessario: e. g. juxta omnes non Atheos est Chimæra DEUS non existens: ergo potest Atheus dicere, etiam antecedens esse falso in aliis, donec ipsi oppositum aliunde demonstretur. Accedit, quod præsertim hæc Chimæra Ens perfectissimum non possit partialiter ita accipi; nam in ipso prædicato perfectissimum jam involvitur existentia, adeoque ex mente Athei dependentia, seu imperfection. Si autem existentia per intellectum separatur, per se ruit argumentum.

44. Dices 3. Duo contradictionia non possunt esse idem inter se: sed ens perfectissimum, seu parentia omnis imperfectionis, & aliqua imperfectionis sunt contradictionia: ergo non possunt esse idem inter se: ergo ens perfectissimum non potest involvere imperfectionem. Resp. quomodo ergo hircocervus potest esse Chimæra? scilicet sunt duo contradictionia idem inter se in Chimæris, sicut sunt, siue existunt, non absolute, sed conditionate; nam, quando dicimus: *Hircocervus est Chimæra*, propositionis est conditionata, sicut omnes propositiones necessariae de creatis, & habet tantum hunc sensum: si daretur hircocervus, daretur Chimæra. Sic etiam non dicit Atheus, defacto dari ens perfectissimum involvens imperfectionem; sed tantum, si daretur, tunc involvetur: ex quo ipse vult inferri, illud realiter non dari.

45. In forma dist. maj. contradictionia non possunt esse idem inter se ita, ut sint, seu existant absolute, conc. ma. conditionate, neg. ma. & om. mi. neg. conseq. Addo: quando dicitur, talem vel talem rem esse actu impossibilem, non significari existere actu duo contradictionia identificata (nam e. g. hircocervus non existit)

sed tantum significari, quod actu sit vera hæc propositio conditionata: si daretur ista res, darentur contradictionia identificata: ex quo tamen ipso insertur, rem hanc non posse actu existere. Nolim autem huc afferas difficultatem, an in Divinis de eadem re possint verificari prædicta contradictionia; nam, quamvis hæc multi admittant, non demonstrant, sed ex principiis fidei inferunt.

46. Dices 4. Hoc enthymema est verum: Datur impossibile: ergo datur parentia alicujus perfectionis: ergo per evidenter illationem ab opposito consequentis ad oppositum antecedentis etiam hoc est verum: non datur parentia alicujus perfectionis: ergo non datur impossibile: subsumitur: arqui, quando datur parentia omnis imperfectionis etiam negativa, non datur parentia alicujus perfectionis: ergo non datur impossibile: consequenter est possibilis, adeoque existens & DEUS. Resp. conc. vel om. duobus enthymematis, neg. mi. subsumptam; nam, ut jam sepe diximus, parentia omnis imperfectionis, cum non possit concipi ut pura negatio aut nihil, sed debeat concipi ut ens, involvit juxta Atheum dependentiam, adeoque aliquam imperfectionem, consequenter parentiam alicujus, quod falso argumentans supponit esse perfectionem, scilicet parentiam aseitatis. Potest etiam responderi 2. d. dist. 1. ant. Est verum enthymema, si sensus sit: datur impossibile exercitè in statu reali; vel falso per conceptum adæquatum in intellectu. conc. ant. si tantum sit sensus: datur tantum signata & per conceptum præcisum. neg. ant. & cons. potest enim Chimæra abstrahendo ab imperfectionibus considerari ut mera perfectio, quo supposito non sequitur, quod si in intellectu detur Chimæra tantum inadæquate concepta, (qualiter Atheus dicit concipi a suis adversariis hanc Chimæram: Parentia omnis imperfectionis) eo ipso in intellectu detur imperfectionis: quia potest ab hac in statu signato præscindere: consequenter possit consequens enthymematis esse falso in statu signato, adeoque etiam enthymema non verum. Aliud esset, si daretur Chimæra à parte rei, vel adæquate cognosceretur; tunc enim non posset dari talis præcisio: at primum fieri non potest, alterum, ut ait Atheus, etiam non fit. Vide dicta n. 36. & n. 39. Potest responderi tertio dist. ant. Et hoc enthymema & propositio ab opposito illata habet tantum sensum conditionatum, ex quo nihil absolutum inferatur: conc. ant. habet sensum absolutum, neg. ant. & cons.

Ad clarius capienda has responsiones, nota ex n. 44. quod omnes propositiones necessariae de creatis, vel distinctis à DEO sint conditionatae: & utique antecedens: *Datur impossibile*: absolute non est verum: cumque ex antecedenti conditionato non possit inferri nisi iterum consequens conditionatum, etiam istud non potest esse absolutum: ergo per quamcumque legitimam illationem ab opposito consequentis conditionatae non potest inferri oppositum antecedentis absolutum: consequenter non potest inferri ab soluta

soluta existentia carentia omnis imperfectio-
nis: imò, si ritè accipiatur hoc enthymema,
plus non dicit, quām hæc propositio conditiona-
ta: si datur impossibile, datur imperfectio: ex
qua propositione per legitimam illationem ab
opposito conditionati seu consequentis ad op-
positum conditionis, seu antecedentis hæc tan-
tum iterum conditionata sequitur: si non da-
tur imperfectio, non datur impossibile: ex qua
etiam nihil absolutè infertur; quia si subsume-
retur: atqui, datâ carentiâ imperfectionis, non
datur imperfectio: iterum esset propositio tan-
tum conditionalis; quia solum significaret: si
datur carentia &c. dein hæc ipsa propositio sub-
sumpta, ut jam sæpe dictum, negaretur ab A-
theo, dicente, carentiam illam esse terminum
complexum, adeoque involvere contradic-
tionem & imperfectionem. Addendum etiam
obiter, non esse formaliter æquivalentes proposi-
tiones: *Non datur carentia alicuius perfe-
ctionis: & Datur carentia omnis imperfectionis:* cùm prior sit negativa, altera affirmativa, vel
infinitans. *Sic rectè dicas: sol lucet: ergo dies
est: & ab opposito consequentis: dies non est:* ergo sol non lucet: scilicet si propositio sit ne-
gativa: at malè si infinitans: non sol, sive ali-
quid distinctum à sole lucet.

47. Dices 5. Implicat in terminis, quod
ens perfectissimum sit Chimæra: ergo. Resp. 1.
conced. totum, ad omnem Chimæram requi-
runtur termini implicantes contradictionem,
adeoque etiam ad hanc, de qua loquimur.
Resp. 2. disting. ant. ex mente Athei, id est,
ipsi termini: *Ens perfectissimum* sunt contradic-
torii. conced. ant. id est, ipsa implicantia, refle-
xè sumpta est Chimæra, vel nulla. neg. ant. &
conseq. & retorqeo in creatura perfectissima.
Si urgeas: ergo DEUS ex terminis est implica-
torius. Resp. disting. illat. DEUS est ex terminis
implicatorius, id est, evidenter est implicatorius,
quod aliquando significatur per has voces. neg.
ant. id est termini, ex quibus fit definitio, vel
descriptio DEI, sunt implicatorii, subdist. sunt revera-
tales. neg. ex mente Athei. conced. illat. quod au-
tem ipse male hos terminos accipiat, debet ei de-
monstrari à posteriori, cùm à priori non possit.

48. Dices 6. Nullus defectus est sine de-
fectu: Chimæra est defectus: ergo non est sine
defectu: ergo per legitimam conversionem
ens sine defectu non est Chimæra. Cum hoc
coincidit argumentum, quod Viva p. 1. disp. 1.
q. 1. a. 3. n. 15. proponit: nulla Chimæra est
sine contradictione: ergo nulla est sine imper-
fectione: ergo ens sine imperfectione non est
Chimæra. Et addit, non posse responderi,
Chimæram esse bonam, & non bonam; nam
hoc ipso non est bona, ut ait, nisi cum addito
distrahente, atque adeò absolutè non est bona.
Sed idem reponit Athetus, & dicit, ens perfe-
ctissimum etiam tantum esse tale cum addito
distrahente, scilicet ente, quod in suo conce-
ptu involvit imperfectionem, adeoque absolutè
non esse perfectissimum, imò nec bonum. In
forma responderi potest primò dist. ma. nul-

lus defectus in statu exercito est sine defectu
conced. ma. in statu signato, seu in intellectu
præscidente. neg. ma. & conc. mi. sub ea-
dem distinctione conc. vel neg. conseq. Ex-
plicatio uberior hujus responsoris peti potest
ex n. 36. & 37. Infuper notandum, similes pro-
positiones necessarias de creatis esse saltem impli-
citate conditionales, in quibus copula est sumi-
tur tantum in vi copule, ut significet tantum
convenientiam prædicati cum subjecto: non
autem in vi verbi, ut significet idem, ac exsistit;
unde neque in propositione convertere potest
sumi in vi verbi, e. g. quia in ista propositione
necessaria: *Omne currens est animal:* copula est
non significat existentiam: neque in conver-
sione: *Aliquod animal est currens:* potest illam significa-
re; alias posset ex vero inferri falsum: conse-
quenter etiam propositio: *Ens sine defectu non est
Chimæra:* tantum conditionata est, & signifi-
cat, si detur, vel si exsistat: & subintelligitur:
si ens sine defectu alterius perfectionis, quām
existentiæ, haberet etiam existentiam, non esset
Chimæra. vide n. 47. Resp. 2. neg. mai. quia
saltem aliquis defectus Chimæricus, seu aliqua
Chimæra, id est, juxta Atheum *Ens perfectis-
simum* est sine defectu. Quamvis autem etiam
sit cum defectu, eò quod involvit utrum-
que contradictorium, & hinc etiam possit con-
cedi major, tamen, quia est etiam sine defectu,
potest eadem major negari, ut docetur in sum-
mulis, quando examinatur famosum illud enthym-
ema: *Petrus est equus: ergo baculus est in angulo.*

49. Dices 7. Qui dicit: *Ens necessarium
vel necessariò existens non exsistit*, sibi contradicit
in terminis: ergo evidens est, quod exsistat.
Idem est, si dicatur: *Ens perfectissimum;* quia
inter alias perfectiones est etiam necessitas ex-
istendi. Confirm. Ens impossibile evidenter
non exsistit: ergo ens necessarium evidenter
exsistit. prob. conseq. non est major connexio
inter ens possibile, & non exsistens; quām inter
ens necessarium, & exsistens: ergo. Resp. neg.
ant. quia cùm ex mente Athei sermo sit de en-
te Chimærico, non est contradictione in hac
propositione nisi ex parte subjecti, in quo juxta
ipsum combinantur termini contradictorii. Re-
tortio clara est in propositione, qua dico: *Cent-
rum entia necessariò existentia non existunt:* quam
dicendo utique non sibi contradicunt adversarii.
Si forte velint debere dici: *Non exsistunt centrum
entia necessariò existentia*, ut scilicet per particu-
lam malignantis naturæ omnia negentur, etiam
Atheus volet dici debere: *Non exsistit ens necessariò
existens.* Verbo propositio *Ens necessariò existens
exsistit:* est juxta Atheum de subjecto non
supponente, adeoque falsa, & consequenter ejus
contradictoria. *Ens necessariò existens non ex-
sistit:* est vera. Ad confir. neg. conseq. ad
prob. neg. ant. ex mente Athei; quia ens ne-
cessarium, cùm sit complexum ex duobus con-
tradictoriis, scilicet à se & ens, etiam, utpote im-
possibile, est connexum cum non existente,
adeoque non connexum cum sua existentia.

50. Ob. 2. Ex eodem Perez argumen-
tum,

tum, quod ipse vocat argutum, alii verò mirabile. Vel datur DEUS, vel non datur DEUS: quidquid dicatur, datur DEUS: ergo. prob. minor: si datur DEUS, habetur intentum: si non datur DEUS, datur negatio necessaria DEI: sed hæc ipsa est DEUS; ergo si non datur DEUS, datur DEUS. mai. patet; si enim non datur DEUS, debet esse impossibilis; quia non potest deinceps dari, cùm non possit incipere: ergo ejus negatio est necessaria. mi. prob. Ipsa negatio DEI esset ens necessarium: ergo DEUS. Confirm. Omne, quod est absolute necessarium, non est prudenter odibile, non habet defectum: ergo est ens perfectissimum, adeoque DEUS: atqui negatio DEI juxta Atheum esset absolute necessaria: ergo. Resp. ex mente Athei. neg. mi. & dico, non dari DEUM ad. probat. neg. mi. ad ejus prob. neg. ant. Negationes ex doctrina Suarezii, & Recentiorum longè communiori, quam etiam in philosophia fecutus sum, non sunt entia, sed sunt nihil: cuius oppositum nec à longè est demonstratum; quare ad summum esset hoc argumentum pro existentia DEI probabile.

§ 1. Ad confirm. conc. maj. dist. mi. quod non est odibile, non habet defectum morale. conc. mi. non habet defectum physicum, vel positivum, vel negativum. neg. mi. & cons. Odium & amor non tam respiciunt bonum physicum, quam morale. Sic peccatum, licet ut ens habeat bonitatem physicam, non potest prudenter amari: at negatio pñnarum infernalium, licet non habeat bonitatem physicam, tamen est prudenter amabilis. Sic etiam odium non potest ferri in omnem defectum physicum, & negativum tantum; alias etiam viatio beatifica & B. Virgo essent prudenter odibiles; sed requiritur aliquis defectus vel moralis, vel physicus talis, qui malum aliquod, vel molestiam odio habenti afferat: talis autem Atheo non est negatio DEI; unde ab illo non potest prudenter odio haberi. Ex eo autem, quod esset purum nihil, haberet magnum defectum physicum, & minimè esset DEUS.

§ 2. Ob. 3. ex Ulloa *Physicæ Speculativæ* p. 1. disp. 3. c. 1. §. 2. n. 12. Evidens est evidentiæ metaphysicæ ex illis, quæ non quidem obturet omne os omni tergiversationi humanæ, sed qualis datur inter homines cordatos, scilicet talis, quam prudenter negare non possit, DEUM non esse monstrum Chimæricum, sed esse possibilem: ergo evidens est, eum existere; quia evidens est, eum debere habere omnem perfectionem simpliciter simplicem, inter quas evidenter est necessitas existendi. Hæc ibi fusè hic auctor, ubi etiam contendit, ad evidentiæ metaphysicæ non requiri, ut nemo contradicat, aut nullus prorsus fallibilitatis scrupulus subfit; cùm omnes demonstrationes etiam Geometricæ nitantur experientiæ sensuum per se fallibilium. Sed ego hucusque semper cum communī judicavi, quod evidentiæ præsertim metaphysica, intellectum termi-

nos rite penetrantem rapiat ac necessitat ad assensum, ut nec prudenter, nec imprudenter possit dissentiri, quia non est liber; cùm tamen imprudentia libertatem supponat. Sanè certitudo tantum moralis jam excludit diffensum prudentem, imò etiam sèpè propositio unicè probabilis. Verum est, posse aliquando averti intellectum à consideratione motivorum evidentiū; at dum ea actu considerat, dissentiri non potest. Neque etiam necesse est, quod omnes objectiones in oppositum clarè solvantur (quia aliquando etiam evidentissimis, ut motui corporum, objici possunt difficillima) modò rationes evidenter ostendant, objecta tantum esse sophismata.

§ 3. Ad id, quod additur de fallibilitate sensuum, respondeo, negando, quod experientia sensuum prorsus universalis, & constans omnium Gentium & hominum, doctorum & indoctorum possit fallere (aliud est est de experimento vel casu particulari) alias non erit mihi vel tibi evidens, quod detur mundus aut alia creatura præter me aut te: nec quod dentur mala, aut bona &c. & sic nec ex creatione mundi, nec ex providentia demonstrari poterit DEUS, nec ex miraculis, quæ etiam sensibus percipiuntur &c. quas tamē demonstrationes SS. PP. præcipue approbant: quare si tantum prudenter negari non possit, non videtur evidens propositio assumpta. Sed his omnibus fermè omisssis, in forma ad argumentum dist. ant. evidens est à posteriori, DEUM non esse monstrum. con. ant. evidens est à priori, vel quasi priori præscindendo ab omni creatura, ex qua inferatur ea possibilis, & ita, ut prudenter negari non possit, esse evidens dari DEUM. neg. ant. Vel aliter, ut prudenter negari non possit eum dari, subdist. ut non possit prudenter negari positivè, seu per positivum diffensum. om. ant. ut non possit negari negativè, seu assensu faltem suspendi. neg. ant. & cons. si enim nulla ratio à posteriori afferretur, cùm propositio hæc: *DEUS exsistit*: per se nota non sit, posset quis suspendere faltem assensum; hoc autem ipso evidentiæ non adesse; quia intellectum non raperet, quamvis posset fors dici adesse aliquam probabilitatem. Et certè, cùm in DEO involvatur aseitas, non video, quomodo statim in eo casu raperetur intellectus ad eam affirmandam, aut quomodo statim imprudentiæ accusaretur, qui suspenderet assensum, & quæreret motiva alia.

§ 4. Ob. 4. ex Esperza. Dantur veritates aliquæ objectiva simpliciter necessariæ, ac æternæ, e. g. *Quodlibet est, vel non est: Homo est animal rationale* &c. sed veritates necessariæ, & æternæ sunt ens necessarium ac æternum, consequenter DEUS: ergo. Confirm. Veritates creatæ sunt conclusiones deductæ ex veritate prima increata, seu DEO: ergo debet iste admitti antecedenter ad veritates creatas, & independenter ab illis. prob. conseq. præmissæ non dependent à conclusione, & hæc non potest esse evidens, nisi illæ pro priori jam sint

Tint evidentes, ergo. Resp. Hæc argumentatio nititur tantum fundamento probabili, quod veritates necessariae de creatis realiter ab aeterno existant, seu aliquid sint per statum, & identificantur cum DEO, quod a plurimis nostrorum negatur, & negabatur etiam a nobis, quando agemus de DEO sciente. Resp. 2. ex mente Athei negantis omne in creatum, & simpliciter necessarium ab aeterno. neg. ma. si intelligantur dari per statum: si autem tantum intelligantur dari per ampliationem, vel alienationem. neg. mi. nam DEUS debet dari per statum: sed de his iterum, quando de DEO sciente. Ad confirm. neg. ant. Imò econtra veritates creatæ sunt præmissæ, ex quibus à posteriori infertur veritas prima, seu DEUS.

55. Ob. 5. Implicat evidenter, omne ens possibile esse imperfectum: ergo necessariò aliquod ens possibile non est imperfectum: ergo est DEUS. Prob. ant. Omne imperfectum evidenter ideo est imperfectum; quia ipsi deest ulterior perfectio possibilis: sed implicat evidenter, quod omni possibili deest ulterior perfectio possibilis: ergo implicat evidenter, omne possibile esse imperfectum. Resp. 1. Rector. arg. in numero sic. Implicat, omnem numerum finitum esse imperfectum in ratione numeri finiti: ergo aliquis est perfectissimus, seu maximus numerus finitus. prob. ant. Omnis numerus est imperfectus in ratione numeri finiti; quia deest ipsi ulterior additio finita possibilis: sed implicat, quod omni numero possibili finito deest aliqua additio alicuius numeri finiti: ergo. Idem rector quod in creatura perfectissima sic. Implicat, omnem creaturam esse imperfectam in ratione creaturæ; quia impossibile est, ut omni creaturæ possibili deest aliqua perfectio creata, cuius tamen defectus eam facit imperfectam in ratione creaturæ, vel intra limites creaturæ.

56. Resp. 2. om. quod possiblitas entium sit à priori, vel ex terminis nota; cùm aliqui acrier defendant, esse tantum notam à posteriori, seu ab experientia: resp. inquam, disting. ant. Implicat, omne ens distributivè acceptum esse imperfectum. neg. ant. collectivè acceptum. om. ant. (quia fors posset negari suppositum, quod omne ens possibile possit sumi per modum unius) & neg. conseq. ad prob. iterum disting. mi. implicat, quod omni possibili collectivè accepto deest ulterior perfectio possibilis, om. mi. ex ratione modo data: implicat, quod omni possibili distributivè accepto deest ulterior perfectio. neg. mi. & conseq. Ex hoc argumento ad summum sequitur, quod intra totam collectionem infinitam omnium possibilium (si tamen ista possint accipi per modum unius collectionis) deberet tandem dari omnis perfectio possibilis; quæ tamen collectio DEUS esse non posset; cùm hic debeat esse ens unum, simplex, non aggregatum ex pluribus imperfectis.

57. Dein necdum est demonstratum, quod inter omnes perfectiones possibles etiam

sit aseitas, quam cùm semper neget Atheus, donec ei à posteriori demonstretur, ex hoc argumento nondum demonstratur DEUS. Negabit etiam Atheus, quod collectio entium infinitorum ita jam exitat, vel etiam aliquando existere possit, ut non sit possibile ens perfectius omni ente jam existente distributivè sumpto, cuius causa assignari potest concursum plurium causarum tantus, ut totus actus primus proximus sit perfectior effectu, licet quælibet causa seorsum sit imperfectior. Si velis eum impugnare ex implicantia infiniti in creaturis, dato etiam, quod hæc possit demonstrari, jam erit demonstratio DEI à posteriori, seu creaturis.

58. Dices 1. Quodlibet ens est imperfectum; quia opponitur perfectissimo: sed nullum ens est imperfectum; quia opponitur Chimæra: ergo ens perfectissimum non est Chimæra. Resp. retor. arg. in numero maximo & creatura perfectissima. In forma neg. maj. Juxta Atheum ens est imperfectum vel quia opponitur toti collectioni; vel quia opponitur perfectiori, & perfectiori in infinitum. Dein etiam major, ut sit innegabilis ab Atheo, non potest intelligi, nisi de ente perfectissimo inter possibilia: tale autem juxta ipsum non est ens à se: unde etiam om. in hoc sensu majore, non esset demonstratus DEUS. Aliqui hic videntur dicere, quodlibet ens esse imperfectum; quia excludit aliquam perfectionem sibi possibilem: sed, cùm essentia sint immutabiles, sunt etiam imperfectæ; quia excludunt perfectionem sibi impossibilem: e. g. homo est imperfectus; quia habet inferiorem naturam, quam sit angelica: & tamen istius identitas ei possibilis non est.

59. Dices 2. Omne imperfectum ideo est imperfectum; quia nec formaliter, nec eminenter in se continet omnem perfectionem possibilem: sed nihil est imperfectum; quia non est Chimæra: ergo continere formaliter vel eminenter omnem perfectionem possibilem non est esse Chimaram: ergo DEUS, quia ista continet, non est Chimæra. Confir. omne ens est ideo imperfectum; quia non est simpliciter indefectibile, nec sibi sufficiens ad existendum, nec aliis absolute necessarium: ergo tale ens non est imperfectum, consequenter non est Chimæra. Resp. argumentum iterum retor. in numero maximo & creatura perfectissima. Dein vel inter omnem perfectionem possibilem includit etiam aseitas, vel non. Si secundum. neg. ultimam conseq. quia sine hac etiam cum omni perfectione possibili non datur DEUS. Si primum. neg. suppositum; cùm juxta Atheum aseitas, utpote terminus complexus ex duabus contradictionibus, non sit perfectio possibilis; cùmque hanc adversari subintelligant, in forma nego suppositum majoris, vel ipsam majorem; nam quodlibet ens est imperfectum; quia vel non est tota collectio omnium entium, vel quia semper aliud, distributivè sumptum, est possibile perfectius, sicut solent philosophi dicere, quodlibet creaturam esse imperfectam; non, quia opponitur creaturæ perfectissimæ, sed quia

quia perfectiori, & perfectiori in infinitum.

60. Ad confirmationem. Fons ex mente Athei potest transmitti, quod tota infinita collectio in aliquo sensu sit simpliciter indefectibilis, sibi sufficiens ad existendum, et si non quoad singulas partes, tamen secundum aliquas alias scilicet de novo producendis absolute necessaria: & hinc quodlibet ens distributivè sumptum (de quo intelligi debet antecedens) potest dici imperfectum; quia non est tam perfectum, quam tota collectio. Hinc om. ant. & dist. conseq. ergo tale ens seu talis collectio non est imperfecta. conc. conseq. tale ens unum & singulare, neg. conseq. hoc enim haberet alicitatem strictè talem, quæ repugnat juxta Atheum: at vero collectio illa non habet alicitatem strictè talem; cum singula partes essent productæ, & producentes: in quo licet erret Atheus, tamen error ejus debet à posteriori demonstrari, scilicet ex natura creaturarum. Nec dicas: si nulla pars distributivè sumpta continet omnem perfectiōnem possibilem, tunc neque tota collectio; nam de hac re agemus infra, ubi de argumento à sensu distributivo ad collectivum.

61. Ob. ultimò. Evidens est non omnia implicare: ergo evidens est DEUM dari, prob. conseq. si non omnia implicant, tunc vel est possibile ens coniungens, vel necessarium: quidquid admittatur, datur DEUS: ergo, prob. mi. Si est possibile ens necessarium, datur DEUS, ut patet. Si est possibile contingens, tunc etiam est possibile necessarium. prob. illatum. Si tantum essent possibilia entia contingentia, possent omnia deficit, adeoque nihil amplius esse possibile: hoc evidenter implicat: ergo, Resp. hanc demonstrationem non nego esse bonam; sed nego esse à priori; nam 1. ntitur propriā cuiusque experientiā, de se ac aliis creaturis existentibus, adeoque possibilibus, quæ experientia præfertim de se, non habetur præcisè per sensus, sed immmediatè per intellectum: vel certè, si sensus concurrunt, non possunt in hoc falli.

62. Quod ideo addo; quia quidam volunt dicere, quod, cum sensus semper fallibilis sint, non possit aliquid sensibile demonstrari à priori, sed debeat esse intellecūtiale, & consequenter DEUS: quod tamen necessarium non est: imò negatur merito, sensus universaliter quoad omnia posse falli, cuius rationem dedimus n. 53. 2. Quod ex contingentibus sequatur necessarium, non probatur a priori, sed à posteriori; quia contingentia sunt effectus entis necessarii. Imo, nisi per demonstrationem à posteriori demonstretur, quod sine ente necessario non possit esse contingens, etiam indeterminatè sumptum, eòquod nec istud suā causā carere poslit, Atheus distinguit majorem ultimi syllogismi, & dicit, posse quidem omnia possibilia contingentia determinatè sumpta deficit, non vero omnia indeterminatè sumpta. Sed & minor, quod scilicet implicet nihil amplius esse possibile, videtur tantum esse demonstrata à posteriori per experientiam à creaturis habitam.

ARTICULUS V.

An & quomodo DEUS possit demonstrari à posteriori.

63. Dico. DEUS demonstrari potest à posteriori, hoc est, per argumenta à creaturis desumpta, tam moralia, quam physica. Per moralia autem argumenta non intelligo tantum moraliter certa, sed ex principiis directivis morum assumpta, quæ talia sint, ut neutriū fallant. Incipiendo autem à priori argumentorum specie, sic demonstratur DEUS. Primò. Universalissima, & constantissima persuasio hominum, quæ simul est fundamentum omnis honestatis, est necessariò vera: talis est persuasio de existentia DEI: ergo, prob. ma. Est prorsus incredibile, quod homines, alia tam facile dissentientes, ubique tam constanter conspirarent in sententiam aliquam, nisi ad eam inclinarentur à natura, quæ ad falsitatem non inclinat, nisi velimus dicere, quod etiam prima principia fallere possint, tam speculativa, quam practica, & quod primum etiam principium, & fundamentum omnis honestatis sit Chimæricum quoddam imaginationis ludibrium, quo præ aliis decipientur probi, atque honesti, secus autem pessimi quique, id est Athei, atque adeò veritas lateat probos, pateat improbis, consequenter natura nos impellat ad errorem peccatum, superstitiōsum scilicet cultum DEI, & ad judicandum esse virtutem id, quod est grande vitium, atque remordeat nos conscientia non ob commissum, sed ob omissum peccatum, quæ omnia sunt evidenter falsa.

64. Minor superior negari non potest; nam omnes nationes, & genera hominum agnoscunt aliquem DEUM, ut constat ex omnium historiis, ex Sancto Augustino cit. n. 22. & ex Cicerone, cit. n. 25. Quamvis autem paucissimi quidam ut Protagoras, Diagoras, Lucianus, Machiavellus, & similis farinæ nequissimi homunciones fortè ausi sint DEUM negare, id non obest universalissima omnium aliorum persuasiōni; nam & illud principium: *Quodlibet est, vel non est;* fertur à Democrito & Epicuro negatum. Dein etiam hujusmodi homines, raro DEUM negant interius, vel, si hoc aliquid faciant, non faciunt constanter, sed ad tempus, ut licentiū vivant: at postea, in subi- tis præfertim casibus, aut periculis, tonante, aut fulminante coelo, etiam DEUM clamant, vel aliquando blasphemant.

65. Quod autem Brasili dicantur nullum agnovisse DEUM, non est universaliter verum; nam in vita V. P. nostri Josephi Anchietæ dicti Brasiliæ Apostoli (ubit. n. plura de Brasiliis est reperire) mentio habetur de Idololatria; item dicitur, quod ipsi Brasili sæpe DEUM tanquam Vindictam scelerum timuerint; aliqui etiam satis humanam vitam egerint; quod inter eos etiam benefici fuerint, quos tanquam Sanctos & Deos coluerint; quod dixerint, DEUM cœli Dominum injurias sibi à Lusitanis illatas ultimè fuisse: ipsum Anchietam amicum DEI vocaverint.